

Luc Peiren, *Ijzersterk. De geschiedenis van de Vlaamse metaalindustrie*. (Gent-Brussel: Amsab-ISG/ABVV-Metaal, 2018). 353p. ISBN 9789077122631.

DOI: 10.18352/tseg.1045

Goede boeken hoeven er niet lelijk of saai uit te zien. *Ijzersterk* is daarvan opnieuw een treffend voorbeeld. Het werd uitermate aantrekkelijk vormgegeven en rijkelijk geïllustreerd. Het team van het Gentse Amsab – Instituut voor Sociale Geschiedenis bevestigt hiermee opnieuw zijn kunnen. Voor de beeldredactie werd natuurlijk geput uit de rijke eigen collectie, maar er werden ook prachtige illustraties gezocht en gevonden bij collega-instellingen, in bedrijfsarchieven en lokale historische collecties. Het resultaat van al dat werk is er naar. Dit is een bijzonder mooie publicatie, een plezier om te doorbladeren en te lezen.

Vorm is natuurlijk niet alles. Ook inhoudelijk mag deze studie beslist een huzarenstuk worden genoemd. Auteur Luc Peiren, doctor in de geschiedenis en sinds 1990 projectmedewerker in Amsab, toont hier opnieuw zijn grote vertrouwdheid met de geschiedenis van de socialistische (vak)beweging. Zijn proefschrift handelde over de geschiedenis van de grafische vakbeweging in België (2004, nadien gepubliceerd als de *Kinderen van Gutenberg*). Later volgden studies over de coöperatieve verzekeringsmaatschappij P&V (2007), de Algemene Centrale van het ABVV (2008) en de socialistische mutualiteiten van Brabant (2009). Peiren publiceerde over de geschiedenis van de Dag van de Arbeid, verrichtte biografisch onderzoek naar onder meer César De Paepe (1841-1890), Prosper Van Langendonck (1856-1935) en de kunstenaar Wilchar of Wilhelm Pauwels (1910-2005) en was ook redacteur van de publicatie *100 jaar ABVV*.

Ijzersterk, voorgesteld op het congres van ABVV-Metaal in Ieper in februari 2018, is opgebouwd uit twee delen. In een eerste onderdeel van circa 150 pagina's vertelt Peiren de rijke maar ook turbulente geschiedenis van de merendeels exportgerichte en dus conjunctuurgevoelige Belgische/Vlaamse metaalnijverheid, in 1930 goed voor 21,5 procent en in 1970 liefst 37,8 procent van de industriële tewerkstelling in België. Die sector omvat een breed gamma aan bedrijfstakken, van machine- en scheepsbouw, over automobielconstructie en -reparatie tot de elektrotechnische nijverheid en non-ferro-industrie. De technologische ontwikkelingen, ruimtelijke verschuivingen en structurele transities in al die sub-sectoren worden klaar en duidelijk voor het voetlicht gebracht, ondersteund door een hele resem tabellen en overzichtelijke schema's. Peiren belicht voor Vlaanderen per provincie ook de belangrijkste ondernemingen en duidt hen kort en krachtig in hun evolutie. De graduele neergang van de metaalindustrie vanaf het midden van de jaren 1970 wordt eveneens goed toegelicht. Kortom: de geschiedenis van deze bijzonder gedifferentieerde industriële sector wordt hier gevat in krachtige, transparante en ook

vlot geschreven synthese waarvan later onderzoek dankbaar gebruik zal maken.

Het tweede en omvangrijkste deel (circa 190 pagina's) van dit boek, handelt over de sociale verdediging van de Vlaamse metaalarbeiders, met bijzondere focus op de evolutie van de socialistische vakcentrale. Peiren vertelt over de werk- en leefomstandigheden van de negentiende-eeuwse metaalarbeiders en hoe ze zich gradueel organiseerden, eerst in mutualiteiten, later in vakbonden. Uit sommige van die lokale structuren groeide vanaf 1886 de *Fédération Nationale Métallurgique*/Landelijke Metaalbewerkerbond. De ontwikkelingen in deze socialistische vakcentrale worden grondig geanalyseerd, dit zowel vanuit een nationaal, regionaal als (soms erg gedetailleerd) lokaal perspectief. Daarbij wordt ingegaan op tal van werkingsaspecten: structuren en strategie, cruciale figuren, standpunten en meningsverschillen, de inzet en resultaten van sociaal overleg en syndicale acties ..., dit alles tegen de achtergrond van een snel evoluerende economische en politieke context.

Door vooral op Vlaanderen in te zoomen en ook het verhaal van de laatste decennia te brengen, inclusief het uiteengaan van de Vlaamse en Franstalige socialistische 'metallo's' in 2006, biedt Peiren een waardevolle aanvulling op de studie van Jean Puissant uit 1987. De socialistische metaalvakcentrale vertoonde vanzelfsprekend een eigen identiteit en maakte een bijzonder historische evolutie door. Maar er zijn natuurlijk ook tal van parallellen aan te stippen met de geschiedenis van de christelijke metaalvakbond CCMB, waaraan in 2010 een historische studie werd gewijd (Krista Caimo, *Geschiedenis ACV-Metaal 1890-2009*). Denk maar aan het communautaire spanningsveld en de gradueel wijzigende machtsverhoudingen tussen de Vlaamse en Franstalige afdelingen als gevolg van de verschuivende zwaartepunten in het industriële landschap. Ook in de wijze waarop zowel de socialistische als de christelijke metaalcentrale strategische antwoorden probeerden te formuleren op de graduele aftakeling van de industriële tewerkstelling en de schaalvergroting van het ondernemingslandschap, zijn tal van overeenkomsten aan te stippen. De posities van de christelijke en socialistische vakbond in het sociaal overleg, op het spanningsveld tussen syndicale strijdvaardigheid en compromisbereidheid in functie van tewerkstellingsbehoud, blijken ook minder uitgesproken als vaak verondersteld. Misschien wordt het wel eens tijd om de geschiedenis van beide syndicaten eens grondig vanuit een comparatief perspectief tegen het licht te houden.

Peter Heyrman, Katholieke Universiteit Leuven